EVALUATIE BIOSINTRUM 2023-2026

1. Aanleiding

In juni 2023 heeft de gemeenteraad gekozen voor verhuur van het Biosintrum. Om de maatschappelijke functie van het Biosintrum te blijven ondersteunen, heeft de raad ook gekozen voor een begrotingssubsidie ter ondersteuning van de exploitatie van het gebouw. Daarmee was de gemeente geen exploitant van het gebouw meer, maar levert wel een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van het Biosintrum en de maatschappelijke functie van het gebouw. Daarbij is aangegeven dat de subsidie, de huur en de samenwerking op een later moment geëvalueerd kunnen worden. Deze evaluatie geeft inzicht in de mate waarin de doelstellingen van het besluit zijn gerealiseerd en vormt de basis voor besluitvorming over de voortzetting van de subsidierelatie vanaf 2027. Ten tijde van de bouw van het Biosintrum lag de nadruk vooral op het realiseren van een bijzonder duurzaam gebouw en het creëren van een plek waar ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden elkaar konden ontmoeten. In de afgelopen jaren is het zwaartepunt geleidelijk verschoven. Het Biosintrum profileert zich tegenwoordig steeds meer als platform en ontmoetingsplek voor kennisontwikkeling, innovatie en samenwerking rond vraagstukken die voor Ooststellingwerf en de regio relevant zijn. Deze ontwikkeling blijkt uit het koersdocument dat in 2026 door het Biosintrum is opgesteld. Daarin wordt niet gesproken over de exploitatie van een congres- of vergadercentrum als doel op zichzelf, maar over de rol van het Biosintrum als centrum voor kennisontwikkeling rondom bodemvraagstukken, circulaire economie, Biobased toepassingen en de toekomst van het landelijk gebied. Het Biosintrum positioneert zich daarbij nadrukkelijk als een plek waar onderzoek, praktijk en beleid samenkomen.

2. Doel en uitgangspunten van het raadsbesluit uit 2023

In vervolg op het besluit van juni 2023 is het Biosintrum met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023 verhuurd, gecombineerd met een gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering van de maatschappelijke functie van het Biosintrum. Daarbij stond centraal dat de maatschappelijke betekenis van het Biosintrum behouden zou blijven, terwijl de dagelijkse exploitatie niet langer door de gemeente zelf zou worden uitgevoerd. Aan dit besluit lagen verschillende inhoudelijke doelstellingen ten grondslag. In de eerste plaats werd beoogd de continuïteit van het Biosintrum te waarborgen, zodat de opgebouwde kennis, netwerken en activiteiten behouden konden blijven. Daarnaast werd belang gehecht aan het behouden en verder ontwikkelen van de functie van het Biosintrum als verbindende schakel tussen onderwijs, ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties. Het Biosintrum werd daarbij nadrukkelijk gezien als een voorziening die een bijdrage levert aan kennisontwikkeling en innovatie op het gebied van de Biobased Economy en duurzame ontwikkeling. De gemeente zou niet langer zelf verantwoordelijk zijn voor de dagelijkse exploitatie, maar zou vanuit haar publieke verantwoordelijkheid blijven sturen op de maatschappelijke doelen die met het Biosintrum worden nagestreefd.

3. Ontwikkelingen sinds het raadsbesluit

Sinds juli 2024 is de exploitatie van het Biosintrum ondergebracht bij Stichting De Pionier. Deze wijziging vloeit voort uit een herinrichting van de organisatiestructuur die mede verband houdt met de fiscale behandeling van activiteiten binnen het Biosintrum. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de exploitatie van het gebouw enerzijds en de maatschappelijke, onderwijs- en kennisactiviteiten anderzijds. Deze laatste activiteiten blijven plaatsvinden vanuit Stichting Biosintrum. Zowel Stichting De Pionier als Stichting Biosintrum kennen daarbij dezelfde bestuurders (personele unie). Daarmee is sprake van een gewijzigde juridische structuur, maar niet van een wijziging van de inhoudelijke doelstellingen of de bestuurlijke aansturing van het Biosintrum. Het Biosintrum heeft in 2026 een nieuw koersdocument opgesteld. Dit document laat zien dat het Biosintrum zich de afgelopen jaren sterker is gaan richten op onder meer vraagstukken rond bodemkwaliteit, circulaire economie en Biobased toepassingen. Ook is de samenwerking met kennisinstellingen, ondernemers, onderwijs en overheden verder uitgebouwd. Vanuit het Biosintrum wordt inmiddels gewerkt

aan projecten zoals BIO BUILT, BBoBB, Paludi & Markt en het TKI Fieldlab Natte Teelten en Biocomposieten. Ook is het Kenniscentrum Bodem vanuit het Biosintrum actief. Deze ontwikkelingen laten zien dat het Biosintrum zich sinds 2023 verder heeft ontwikkeld van een ontmoetings- en congreslocatie naar een kennis- en samenwerkingscentrum dat actief bijdraagt aan vraagstukken die voor Ooststellingwerf en de regio van belang zijn.

4. Beoordeling van de maatschappelijke doelstellingen
Door in 2023 te kiezen voor verhuur van het gebouw is gekozen voor behoud van de maatschappelijke functie van het Biosintrum. Daarbij is nadrukkelijk ingezet op kennisontwikkeling, innovatie en het versterken van de samenwerking tussen onderwijs, ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties. Het Biosintrum brengt verschillende partijen bij elkaar rondom vraagstukken op het gebied van duurzaamheid, circulaire economie, landbouw, bodem en innovatie. Daarmee vervult het nog steeds de verbindende rol die de raad in 2023 voor ogen had. De netwerkfunctie vormt bovendien een belangrijk uitgangspunt van het koersdocument voor de komende jaren. Ook op het gebied van kennisontwikkeling en innovatie sluit de huidige praktijk aan bij de oorspronkelijke doelstellingen. Het Biosintrum participeert in diverse onderzoeks-, kennis- en innovatieprojecten en werkt samen met onderwijsinstellingen, bedrijven, kennisorganisaties en overheden. Het Biosintrum ontwikkelt zich daarmee verder als plek waar kennisontwikkeling en praktische toepassing samenkomen. Ook sluiten de activiteiten van het Biosintrum steeds sterker aan bij de maatschappelijke opgaven waarvoor de gemeente Ooststellingwerf zich de komende jaren gesteld ziet. Thema's als duurzaam landgebruik, bodemkwaliteit, klimaatadaptatie, circulaire economie en toekomstbestendige landbouw nemen zowel in het gemeentelijke beleid als in het koersdocument een belangrijke plaats in. Het Biosintrum levert via onderzoek, kennisdeling, educatie en samenwerking een bijdrage aan deze opgaven en vervult daarmee een rol die verder gaat dan die van een reguliere vergader- of ontmoetingslocatie. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het Biosintrum nog steeds uitvoering geeft aan de maatschappelijke doelstellingen die aan het raadsbesluit van 2023 ten grondslag lagen.

5. Aansluiting op het coalitieakkoord en het koersdocument
Een belangrijke vraag in deze evaluatie is in hoeverre het Biosintrum nog aansluit bij de beleidsdoelstellingen van de gemeente Ooststellingwerf. In het coalitieakkoord zijn duurzaamheid, circulaire economie, innovatie, bodemvraagstukken, toekomstbestendige landbouw en kennisontwikkeling benoemd als belangrijke opgaven voor de komende jaren. Daarbij wordt het Biosintrum expliciet genoemd als icoon voor de Biobased en circulaire economie en als centrum voor bodemvraagstukken en daarmee een voorbeeld van innovatie, samenwerking en duurzame ontwikkeling binnen gemeente Ooststellingwerf. Daarmee heeft het Biosintrum een duidelijke rol binnen de actuele beleidsagenda van de gemeente. Het in 2026 door het Biosintrum opgestelde koersdocument sluit hier nauw bij aan. Het document laat zien dat het Biosintrum zich ontwikkelt tot een kennis- en samenwerkingscentrum waar overheden, onderwijsinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties samenwerken aan vraagstukken rond bodemkwaliteit, circulaire economie, natte teelten, duurzaam landgebruik en de verdere ontwikkeling van de Biobased Economy. Het Biosintrum biedt ruimte aan kennisontwikkeling, praktijkonderzoek, educatie en samenwerking op terreinen die rechtstreeks raken aan de ambities uit het coalitieakkoord. Daarmee is sprake van een duidelijke inhoudelijke samenhang tussen de doelstellingen van het Biosintrum en de beleidsdoelstellingen van de gemeente. Het koersdocument laat zien op welke wijze het Biosintrum de komende jaren invulling wil geven aan deze maatschappelijke opgaven en vormt daarmee een bruikbaar kader voor toekomstige subsidieverlening en verantwoording.

6. Financiële beschouwing
De financiële beoordeling van het Biosintrum kan dan ook niet uitsluitend plaatsvinden op basis van de exploitatie van het gebouw. Anders dan bij een reguliere commerciële

accommodatie wordt een belangrijk deel van de opbrengst van het Biosintrum gerealiseerd in de vorm van kennisdeling, innovatie, samenwerking en maatschappelijke meerwaarde. Deze opbrengsten laten zich niet altijd rechtstreeks vertalen in financiële resultaten, maar vormen wel een wezenlijk onderdeel van de reden waarom de gemeente het Biosintrum ondersteunt. Dat neemt niet weg dat een gezonde financiële positie van belang blijft. Bij toekomstige subsidieverlening blijft het daarom noodzakelijk aandacht te houden voor de ontwikkeling van eigen inkomsten, het aantrekken van externe projectmiddelen, de omvang van reserves en voorzieningen en de wijze waarop beschikbare middelen worden ingezet voor de maatschappelijke doelstellingen van het Biosintrum. Gelet op de resultaten van deze evaluatie kan worden geconcludeerd dat de afweging over een toekomstige gemeentelijke bijdrage niet uitsluitend moet worden gebaseerd op de exploitatie van het gebouw, maar vooral op de vraag in hoeverre het Biosintrum blijft bijdragen aan de maatschappelijke en beleidsmatige doelstellingen. Hoewel in de afgelopen jaren sprake was van een beperkt positief resultaat, zou zonder de gemeentelijke subsidie een exploitatietekort zijn ontstaan. De positieve resultaten hebben geleid tot de opbouw van een beperkt weerstandsvermogen. Gelet op de financiële risico's van de organisatie als gevolg van de verschuiving van flexibele inhuur naar structurelere arbeidsrelaties en de onzekerheid van diverse inkomstenbronnen wordt een dergelijke financiële buffer als verantwoord en wenselijk beschouwd. Een positieve vermogensontwikkeling hoeft daarbij niet zonder meer te betekenen dat de gemeentelijke bijdrage als gevolg daarvan direct verminderd kan worden. Het is voor de continuïteit van belang dat de exploitant van het Biosintrum beschikt over een financieel weerstandsvermogen dat past bij de omvang en de risico's van de organisatie. Gezien de aard van de activiteiten, de onzekerheid van toekomstige inkomstenstromen en de omvang van de financiële risico's is een zekere vermogensvorming gerechtvaardigd. Daarbij kan een solvabiliteitsratio van ongeveer 35% worden beschouwd als een indicatie van een financieel gezonde organisatie. Daarnaast is het wenselijk dat de exploitant beschikt over continuïteitsreserve waarmee tijdelijke tegenvallers en het wegvallen van inkomsten opgevangen kunnen worden. Hiermee wordt voorkomen dat de continuïteit van de maatschappelijke activiteiten niet direct onder druk komt te staan. Pas wanneer sprake is van een duurzaam hogere vermogenspositie dan voor een gezonde bedrijfsvoering redelijkerwijs noodzakelijk is, kan aanleiding bestaan de omvang van de gemeentelijke bijdrage te heroverwegen.

7. Conclusie

Het Biosintrum geeft anno 2026 nog steeds uitvoering aan de maatschappelijke doelstellingen die aan het raadsbesluit van 2023 ten grondslag lagen. Het Biosintrum vervult een functie als kenniscentrum, ontmoetingsplaats en samenwerkingsplatform voor ondernemers, onderwijsinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties. Daarbij richt het zich op thema's als bodemkwaliteit, circulaire economie, Biobased toepassingen, duurzame landbouw en kennisontwikkeling. Daarnaast blijven de activiteiten van het Biosintrum nauw aansluiten bij de huidige beleidsdoelstellingen van gemeente Ooststellingwerf. De thema's die centraal staan in het coalitieakkoord 2026-2030, waaronder circulaire economie, bodemvraagstukken, duurzaam landgebruik, innovatie en toekomstbestendige landbouw, komen eveneens terug in de activiteiten en ambities van het Biosintrum. Het Koersdocument 2026 geeft een duidelijke inhoudelijke en strategische uitwerking hiervan. De wijziging van exploitant sinds 2024 heeft niet geleid tot een wezenlijke verandering van de maatschappelijke functie van het Biosintrum. De evaluatie geeft daarom geen aanleiding om te concluderen dat de grondslag voor gemeentelijke betrokkenheid is vervallen. Integendeel, de verbinding tussen de activiteiten van het Biosintrum en de gemeentelijke beleidsdoelen is de afgelopen jaren verder versterkt. Het Biosintrum levert een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke en beleidsmatige doelstellingen van gemeente Ooststellingwerf op het gebied van duurzaamheid, bodem, landbouw, circulaire economie, onderwijs en innovatie. Gemeentelijke ondersteuning blijft daarom gerechtvaardigd, mits deze ondersteuning noodzakelijk is en blijvend wordt verbonden aan de maatschappelijke

functie van het Biosintrum en de bijdrage die het levert aan de gemeentelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, kennisontwikkeling, innovatie, bodem en landbouw.